

KAPITTELPRØVER

Spire

● BLÅ

Kapittelprøver

Oppsummering av målene: Etter hvert kapittel i Spire blå er det en tekstramme som oppsummerer målene. Læreren bør ta seg tid til å gjennomgå disse målene i forkant av kapittelprøvene.

Underveisvurdering og oppsummering: Kapittelprøvene er tenkt som en underveisvurdering og en oppsummering av hva elevene har jobbet med, og kompetansen til eleven skal derfor ikke vurderes som avsluttet ut fra besvarelsene på kapittelprøvene. Måloppnåelsen må ses i sammenheng med annet arbeid eleven har gjort i løpet av perioden.

Kapittelprøvene kan gjennomføres på ulike måter; muntlig eller skriftlig, individuelt eller i grupper.

Bakerst i dokumentet finner du fasit.

KAPITTELPRØVER

- 1 Mikroorganismer
- 2 Arktis og Antarktisk
- 3 Konstruksjoner
- 4 Universet
- 5 Kroppen
- 6 Fasit

Mikroorganismer

TEST DEG SELV

Spire blå side 2–15

Navn: _____

Kan du det?

① Hvilke tre typer mikroorganismer finnes det?

② Hvordan smitter mikroorganismene?

③ Hva betyr ordet «mikro»?

④ Hvilken oppgave har immunforsvaret?

Tegn og forklar!

Hva skjer når et virus angriper en celle i kroppen?

Kryss av riktig svar.

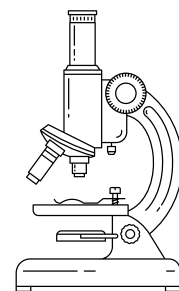

Når vi pasteuriserer melka, ...

- ... blir melka til fløte
- ... dør bakteriene i melka
- ... forandrer melka farge

Skriv svaret.

Hva heter dette instrumentet?

Hva bruker man instrumentet til?

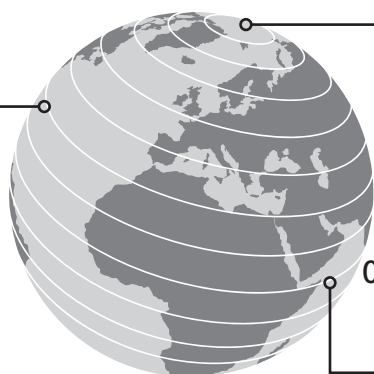
Arktis og Antarktis

TEST DEG SELV

Spire blå side 16–27

Navn: _____

Hva heter det?

Fleip eller fakta?

1 Pingvinene lever både i Arktis og Antarktis.
2 Hvis isen på Sørpolen smelter, vil havet stige.
3 En glasiolog er ekspert på isbjørner.
4 Det er fastland under isen på Nordpolen.
5 Roald Amundsen var førstemann som klarte å nå Sørpolen.
6 Den eldste isen i Antarktis er 820 000 år gammel.

Fleip Fakta

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Hva skjer dersom all isen på Nordpolen smelter?

Hvorfor er Golfstrømmen så viktig for Norge?

Tegn et isfjell. Vis hvordan isfjellet fordeler seg over og under havoverflaten. Skriv brøken i ruten.

Slik ser brøken ut:

Konstruksjoner

TEST DEG SELV

Spire blå side 28–39

Navn: _____

Kan du det?

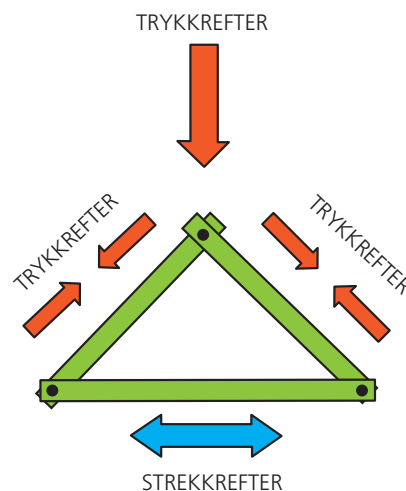
① Hva er en konstruksjon?

② Skriv tre eksempler på en konstruksjon.

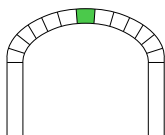
③ Hva er en bærende konstruksjon?

④ Hvilken oppfinnelse sørget for at vi kunne bygge skyskrapere?

Forklar hva tegningen viser.

Hvilken funksjon har en «sluttstein»?

Hvilke brotyper kjenner du til?

Velg et kjent byggverk du kjenner til.

Skriv alt du vet om byggverket.

Skriv på baksiden av arket.

Fullfør setningene.

Utviklingen av universet startet for ... _____

En galakse er ... _____

Vår galakse heter ... _____

Solsystemet vårt ble dannet for ... _____

Ordjakt

Finn ti ord som har med universet å gjøre. Skriv ordene på linjene ved siden av.

N	E	B	U	L	A	R	C	S	Ø	F	O
A	S	T	H	S	N	K	U	A	N	B	G
A	C	V	Q	T	I	V	R	T	S	I	A
M	E	L	K	E	V	E	I	E	N	G	S
X	R	Y	A	I	M	K	O	L	F	B	S
U	R	S	R	O	P	T	S	I	E	A	P
O	F	Å	W	U	F	L	I	T	G	N	L
L	E	R	O	E	G	Ø	T	T	H	G	A
A	T	R	E	T	U	S	Y	N	A	J	N
S	T	E	I	N	P	L	A	N	E	T	E
I	P	E	A	S	T	R	O	N	O	M	T

Steinplanetene heter:

Gassplanetene heter:

Kroppen

TEST DEG SELV

Spire blå side 52–61

Navn: _____

Hva heter leddene?

Sett strek til riktig bilde.

DREIELEDD

KULELEDD

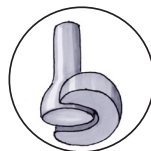
PLANLEDD

HENGSELEDD

SALLEDD

EGGLEDD

Kan du det?

Kryss av riktig svar.

Hvor mange knokler har skjelettet vårt?

- 602 knokler
 260 knokler
 206 knokler

Hvor mange muskler har vi i kroppen?

- ca. 240
 ca. 700
 ca. 900

Hvilke tre muskeltyper har vi?

- ① _____
② _____
③ _____

Hva skjer når du bøyer armen?

Tegn og forklar med egne ord.

Hva skjer med kroppen når du trener?

Skriv minst tre faktasetninger.
Du kan også skrive på baksiden.

REDD!?

Beskriv hva som skjer i kroppen når man blir skikkelig redd.

Mikroorganismer

Kan du det?

- 1 Bakterier, virus, sopp
- 2 Dråpesmitte og direkte kontakt
- 3 Mikro (gresk) = veldig liten
- 4 Immunforsvar er kroppens eget forsvar mot sykdommer

Tegn og forklar!

Et virus som kommer inn i kroppen angriper en celle. Den gjør cellen om til en virusfabrikk. Cellen eksploderer når den er full av nylagde virus. Virusene tyter ut i hele kroppen og gjør deg syk.

Sett kryss på riktig svar.

Når vi pasteuriserer melka, ...
 ... dør bakteriene i melka.

Skriv svaret.

- 1 Mikroskop
- 2 Med et mikroskop kan vi studere svært små organismer og gjenstander.

Arktis og Antarktis

Hva heter det?

- 1 Breddegrad
- 2 Nordpolen / Arktis
- 3 Sørpolen / Antarktis
- 4 Ekvator

Fleip eller fakta

- 1 Fleip
- 2 Fakta
- 3 Fleip
- 4 Fleip
- 5 Fleip
- 6 Fakta

Hva skjer dersom all isen på Nordpolen smelter?

Dette skaper problemet for dyrelivet. Bl.a. vil isbjørnen streve med å finne mat, og vi frykter at arten kan dø ut.

Hvorfor er Golfstrømmen viktig for Norge?

Den varme havstrømmen sørger for at vi har levelig og nonelundevne temperaturer i Norge.

Isfjell

En tidel av isfjellet skjuler seg under havoverflaten.
 Brøk : 1/10

Konstruksjoner

Kan du det?

- 1 Måten noe er bygget på
- 2 f.eks. sykkel, hus, skip
- 3 Stødig, tålet trykk og tyngde
- 4 stålbjelker

Forklar hva tegningen viser.

Viser hvordan en trekantkonstruksjon vil fordele trykket jevnt og ned mot tverrliggerene som strekkes.

Hvilken funksjon har en 'sluttstein'?

Sluttsteinen sørger for at en buekonstruksjon blir stabil. Den fordeler trykket jevnt ut i buene på hver side og ned i bakken.

Brotyper

- 1 Fagverksbro
- 2 Buebro
- 3 Bjelkebro
- 4 Skråstagsbro
- 5 Hengebro

Universet

Fullfør setningene.

- 1 ...14 milliarder år siden.
- 2 ...samling av bl.a. stjerner og planeter.
- 3 ... Melkeveien.
- 4 ... 4,6 milliarder år siden.

N	E	B	U	L	A	R	C	S	Ø	F	O
A	S	T	H	S	N	K	U	A	N	B	G
A	C	V	Q	T	I	V	R	T	S	I	A
M	E	L	K	E	V	E	I	E	N	G	S
X	R	Y	A	I	M	K	O	L	F	B	S
U	R	S	R	O	P	T	S	I	E	A	P
O	F	Å	W	U	F	L	I	T	G	N	L
L	E	R	O	E	G	Ø	T	T	H	G	A
A	T	R	E	T	U	S	Y	N	A	J	N
S	T	E	I	N	P	L	A	N	E	S	E
I	P	E	A	S	T	R	O	N	O	M	T

Steinplanetene heter:

- 1 Merkur
- 2 Venus
- 3 Jorda (Tellus)
- 4 Mars

Gassplanetene heter:

- 1 Jupiter
- 2 Saturn
- 3 Uranus
- 4 Neptun

Kroppen

Hva heter leddene.

Se oversikt side 52 i elevboka Spire blå

Kan du det?

206 knokler

ca. 700

Muskeltyper

- 1 Hjertemuskel
- 2 Glatte muskler
- 3 Skjelettmuskler

Hva skjer når du bøyer armen?

Muskelen på fremsiden trekker seg sammen mens muskelen på baksiden strekkes. Motsatt skjer når man rettet armen ut.

Hva skjer med kroppen når du trener?

Hjerte, lunger, skjelett og muskler styrkes. Søvnens blir bedre, immunforsvaret styrkes, fordøyelsen bedres. Humøret påvirkes positivt.

Redd?!

Hjertet banker, adrenalin pumpes ut i blodet, hårene reiser seg og musklene strammer seg.